הפורתה בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחיזוק ועידוד לימוד התורה

מה לומדים היום

יום שני כ"ז חשון תש"פ | **דף היומי בבלי:** נדה לג.
דף היומי בהלכה: מסעיף ב' עד סעיף ג'.
מוסר: שמירת הלשון - שער התבונה פרק י"ג 'הג"ה ונראה' עד פרק י"ג 'וגם בעולם'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער התשובה פרק י עד עד סוף הפרק (סוף השער)

"רכבת הדף היומי" - הסיפור שתפס כותרות בעיתונות היהודית העולמית | הנפטר הגיע בחלום ודרש לבטל את העיסקה | 1768

הסיפור היומי

אמרתי לאבא: תראה, שתי הישיבות האלו מצוינות בהחלט, אבל אם אתה שואל איזו מהן יוקרתית יותר - הרי שזו ישיבה פלונית... "אם כך", הגיב האבא, "אני שולח אותו לישיבה הפחות יוקרתית"...

"לאחר שנים בירדתי מה יצא מהבחור הזה, והופתעתי" - סיפור אמיתי מאלף

מספר הרה"ג רבי דוד ויסנשטרן שליט"א: תלמיד שלי, אותו לימדתי בכיתה ח' בראשון לציון, התקבל בסוף השנה לשתי ישיבות קטנות מצוינות בבני ברק. באמת, הבחור הזה היה בחור טוב!

בתקופת הרישום התקשר אלי אבא שלו והתעניין, אמרתי לו שהבן שלו התקבל לשתי ישיבות קטנות מצוינות בבני-ברק - ועליהם לבחור אחת מהן. הוא כל כך שמח. "איזה יופי, גם פה וגם פה!". ואז הוא ביקש להתייעץ לאן לשלוח. אמרתי לו: תראה, שתיהן מצוינות בהחלט, אבל אם אתה שואל איזו מהן יוקרתית יותר, הרי שזו ישיבה פלונית ולא אלמונית.

אם כך, הגיב האבא, אז אני שולח אותו לישיבה הפחות יוקרתית...

התפלאתי, זו פעם ראשונה שאני נתקל בתגובה שכזו מצד אבא. והוא הסביר את עצמו: "בישיבה זו, חוץ מתורה הוא ילמד גם ענווה"... התפעלתי מדרגתו הרוחנית של האבא ומשאיפותיו ביחס לבנו, ובזה הסתיים העניין.

חלפו שנים, הבחור המשיך לישיבה גדולה, הקים בית ועבר לכולל. יום אחד הסתקרנתי מה קורה איתו, בירדתי עליו והופתעתי לשמוע שהוא כבר מכהן כרב בית כנסת מכובד. הבחורצ'יק בסך הכל בן עשרים וחמש וכבר זכה לכזו משרה מכובדת. אין דברים כאלו בגיל הזה. ופתאום נזכרתי איך אבא שלו חינך אותו לברוח מן הכבוד, אז פלא שהכבוד רודף אחריו?

(הרב ישראל למברגר, מוסף שב"ק תולדות תשע"ז)

077-2222-666 או 4992*

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הצטרפו לעשרות אלפי הנבחנים החדשים

שיבחנו במבחן הראשון על מסכת ברכות

להרשמה ולהצטרפות חייגו:

02-560-9000

פרשת השבוע

"בגלל ההתעניינות העצומה, ישיבת בית הדין התקיימה בקלויז של צאנז שהיה אולם גדול. קהל ענק הגיע, אנשים התעלפו מרוב דוחק. הייתי בחור צעיר, אבל גם סקרן גדול, והצלחתי לעקוב אחרי עובדיה, שעמד מחוץ לאולם..."

עדות נדירה על סיפור מזעזע שאירע בטראנוב שבגליציה שנים מעטות לפני מלחמת העולם השניה

וימכור את בכורתו ליעקב" (בראשית כה לג).

סיפור מזעזע אותו רשם עד ראיה בחוברת 'מצוות מעשיות בזמן הזה':

ברצוני לספר סיפור מזעזע שבחלקו נכחתי כעד ראיה. שנים מעטות לפני פרוץ מלחמת העולם השניה למדתי בעיר טראנוב שבגליציה. היה שם יהודי בשם עובדיה, בעל איטליז, שקראו לו 'עובדיה קצב'. יהודי תמים וירא אשר נהג לומר הרבה תהלים.

יום אחד בשבתו לפוש בגינת גולדווסר (שם רחוב, ע"ש עו"ד מפורסם), התיישב על ידו איש צעיר בעל השקפות שמאלניות קיצוניות והחל ללעוג לו על זקנו ועל התנהגותו הדתית. בדו שיח פלט האיש הצעיר כי הוא מוכן למכור את כל מצוותיו תמורת עשר אגורות. עובדיה לא הבין חכמות, הוציא מכיסו עשר אגורות ושילם לו תמורת המצוות.

עבר זמן מה, אותו פלוני, שעובדיה לא הכירו, חלה, הועבר לבית חולים בקראקא ונפטר. יומיים אחרי הקבורה הופיעה האלמנה בפני ראש בית הדין בעיר (לא היה אז רב בעיר, אך ראש בית הדין היה גדול בתורה ופוסק מומחה ידוע), וסיפרה כי זה הלילה השני שבעלה בא אליה בחלום (היא תיארה אותו בצבעים קודרים ביותר) ודורש שהיא תרכוש חזרה את מצוותיו מעובדיה הקצב. היא הצהירה שמעולם לא שמעה קודם לכן על סיפור מכירת המצוות.

ראש בית הדין הרגיע את האלמנה והסביר לה שאין זה אלא דמיון ואין לה סיבה לפחד. אולם כעבור יום נוסף הופיעה שוב וטענה שבעלה מאיים לחנוק אותה אם לא תמלא את שליחותו. היא לא נתנה לבית הדין מנוח עד שהוחלט להקים בית דין מיוחד שידון בנושא זה.

בשל העניין הרב שגילה הקהל התקיימה ישיבת בית הדין בקלויז של חסידי צאנז, אולם גדול שנקהלו בו מאות אנשים. בשעה היעודה התאסף קהל עצום. אנשים התעלפו מרוב דוחק. כותב שורות אלה, אם כי צעיר לימים היה, אך גם סקרן גדול, הצליח לעקוב אחרי עובדיה, שעמד מחוץ לאולם בשל מחלתו (סבל ממחלת לב).

בניו של עובדיה היו שונים מאביהם. הם היו קצבים טיפוסיים. הם החזיקו באביהם והדריכו אותו: "אבא, אם הזדמנה לך הזדמנות כזו, יש לנצלה. דרוש מאה אלף זלוטי (הון תועפות בימים ההם). הקהילה עשירה ויכולה לשלם על כך. השיב עובדיה: מה שבית הדין הקדוש יאמר, ישמע עובדיה ויעשה. משפטים אלה חזרו חליפות פעמים מספר, עד שבקעו קולות מתוך הבניין: "עובדיה, עובדיה, בית הדין מחכה לך".

מסקנת בית הדין היתה שלסחר-מכר שבין עובדיה לשמאלן אין כל תוקף, כפי שלא היה תוקף להזיות בני הקצב על מאה אלף זלוטי. הופעתו של הנפטר בחלום - על פי בית הדין - אינה מכוח תביעה אמיתית, אלא בגדר עונש על כך שזלזל במצוות. בית הדין קבע כי תיקונו של המנוח בא על ידי פרסום העובדה המרעישה ברבים.

(הובא במאמרו של הרב רפאל ברלזון, מוסף שבת קודש פר' תולדות)

לגומרה של תורה

"חברת הרכבות של לונג-איילנד הם החברים הכי טובים שלנו. כשיש בעיות מצד נוסעים גויים הם עושים סדר. לאחרונה כשחגגנו 'סיום' ברכבת הם הזמינו את כל הכרטיסנים ששירתו אותנו ב-12 השנים האחרונות..."

"רכבת הדף היומי" - הסיפור שתפס כותרות בעיתונות היהודית העולמית

הסיפור היהודי המיוחד שלפנינו, תפס גם את העיתונים הלא דתיים בארץ ובגולה, ואחד מהם פירסם אותו על פני כפולת עמודים. מסתבר, כי נחישות ואמונה יהודית דוחים דעות קדומות רבות.

הרב פסח לרנר והרב אריה מרקוביץ' נפגשים כבר 12 שנה כל בוקר על אותו רציף. משם הם עולים על אותה רכבת, יושבים באותו קרון ויורדים באותה תחנה. ולאו דווקא משום שהשניים חברים כה טובים, אלא כי הם אחראים לשיעור הגמרא המתנייע היחידי בעולם.

לבית הכנסת הנייד של הרב מרקוביץ' והרב לרנר, הם קוראים "קו הרכבת של לונג איילנד". החדר הפרטי שלהם, בו מתקיים השיעור, הוא הקרון האחרון. הקליינטים שלהם הם יהודים חרדים שגרים בלונג איילנד, עובדים במנהטן, ומעדיפים להעביר את הנסיעה ברש"י ותוספות בסוגיות התלמוד השונות, מאשר ב'ניו יורק טיימס'.

הרעיון לפתיחת השיעור היה של ר' אריה מרקוביץ'. יום אחד נמאס לו לבהות החוצה מחלון הרכבת ולהתאמץ ללכוד את מחשבותיו המתרוצצות ללא תועלת. שלא לדבר על עיניו המשוטטות לעבר העמודים הראשונים של העיתונים היומיים. 'כמה היה טוב', שח לעצמו, 'אם היה אפשר לנצל את הנסיעה בת השעה ללימוד דף גמרא'.

ר' אריה מרקוביץ' הלך לבית הכנסת בפארקווי שצפונית ללורנס, שם נתקל ברב לרנר, ופרש לפניו בזהירות את תוכניתו לגבי הלימוד ברכבת, משל תכנן לבנות בנין רב קומות.

כמה ימים לאחר מכן, החל הרעיון לקרום עור וגידים. והרב מרקוביץ' מצא עצמו מדביק פלאיירים לאורך הדפנות הפנימיות של רכבת הבוקר מניו יורק סיטי ללונג איילנד. יום לאחר מכן, התגודדו עשרות אברכים חרדים ליד הרציף. הגויים שהתיישבו בקרון האחרון, נתבקשו בנימוס לעבור לקידמת הרכבת. לזכותם של הגויים ייאמר, כי הם קיבלו את העניין בהבנה, למרות שהיו כמה שניסו למרוד ולהמריד.

"חברת הרכבות של לונג איילנד" - מספר הרב לרנר - "הם החברים הכי טובים שלנו. אם יש לנו בעיות או התנכלויות מצד גויים, הם עושים סדר. לאחרונה, כשחגגנו את סיום הלימוד ברכבת, הנהלת הרכבת הזמינה את כל הכרטיסנים ששירתו אותנו בכל 12 השנים האחרונות, והמעמד הפך למרגש ביותר".

ר' אליעזר כהן, עורך דין לשעבר, ו'מנהל בנינים' בהווה, היה מגיע במכוניתו למנהטן, עד שזנח אותה לטובת 'רכבת התלמוד'. ר"א כהן הינו תלמיד מצטיין, את הדף היומי הוא לומד ערב קודם בביתו, כך שלשיעור בבוקר הוא מגיע מוכן. בזמן ששאר הלומדים שקועים בגמרא, או לחילופין, טועמים מהסנדביצ'ים שעימם, מזנק ר"א כהן ממושבו כדי לענות תשובות על שאלות הרב.

"יש פה אחדות מיוחדת" - מסביר ר"א כהן את הצלחת רכבת התלמוד - "זה מה שאני אוהב פה. וזה מעניין, כי יש כאן גויים מסביב, ועל הרב להסביר חלקים מהנלמד בעדינות, כיון שאין אנו נמצאים בבית מדרש או בבית כנסת, ומה גם שיש הרבה נושאים בלימוד הקשורים לגויים".

המרגש היה לשמוע את ר' צבי גפן, בעל הזקן הלבן מזקני משתתפי השיעור, שהוא אחד מוותיקי ומקבועי השיעור ברכבת התלמוד. הוא בא לכאן כבר 14 שנה, בוקר בוקר, כי במשך היום אין לו זמן ללמוד. ובזכות רכבת התלמוד הוא זוכה לסיים כבר שני מחזורי לימוד של הדף היומי בכל יום.

על כגון זה לא ניתן שלא לסיים באמירה אחת ניצחת: אם אפשר לסיים ש"ס בנסיעה ברכבת - זה מחייב את כולנו!!!

לאחר מספר דקות ניגש הבחור לאמו בדאגה ושאל: "מה קרה? למה בכית כל-כך בהדלקת נרות?". היא התחמקה מהשאלה, כפי שהוריתי לה, רק הפטירה לעומתו תוך שהיא חוזרת לעיסוקיה: "אתה כבר מבין לבד"...

"וזכני לגדל" - תפילת אם על בנה שחוללה נסים

מעשה מופלא שסיפר הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, שבדידיה הוי עובדא:

המקרה הזה התרחש לפני שנים מספר. יום אחד מקבל אני טלפון בהול מאשה חשובה באמריקה הרחוקה, שהתעוררו בביתה בעיות קשות ביותר בחינוך. בנה המדובר היה בחור גדול, שבצעירותו היה לי מעט קשר עמו, ועתה כשגדל הסתבך המצב ביותר, והוא התדרדר ברוחניות והגיע אלי פי שחת, רחמנא ליצלן. אמו היתה כמובן כאובה מאד ונסערת עד עמקי נשמתה, היא לא ידעה את נפשה, כיצד ואיך מתמודדים עם סיפור נורא ואיום שכזה? כיצד עליה להתייחס לבנה? מה עליהם לעשות בתוך מצב מחפיר ומביש כל כך?

ההורים התחבטו רבות בינם לבין עצמם, וממש נקרעו מספקות והתלבטויות. האם להשאיר את הבחור בבית, ולנסות לקרבו בדרכי נועם של אהבה וחיבה. או שמא הדרך ההפוכה בדיוק היא הנכונה, לגרשו מכל מדרגות הבית בבושת פנים, עד שיעזוב אחת ולתמיד את תעלולי הבלי היצר המטופשים, שתפסו ולפתו את כל לבו ונפשו.

לאחר ששמעתי בכובד ראש את כל הפרטים לאשורם, ומתוך ההיכרות שהיתה לי עם אותו בחור, אמרתי לה לאמא הנכבדה, שלדעתי לא כדאי לגרש את הילד, גם במצב חמור שכזה. כל עוד הילד מצידו רוצה את הבית ואוהב את המשפחה, ונהנה מהחום והאהבה שמרעיפים עליו בבית. ובפרט שלא היו אז בבית עוד אחים ואחיות קטנים, העלולים להידבק חלילה מדרכיו המקולקלות. אם כן אפוא אין שום סיבה לגרשו! כאשר גם לא נראה כלל שצעד כזה יועיל לטובה, לאחר שהבחור כבר החליט להתמרד בכל מחיר, ויהי מה!

אם כן, שאלה האמא בקול בוכים, מה כן ניתן לעשות? הרי לא אוכל לחשות בשום אופן ולשבת בחיבוק ידיים נוכח גלישתו והתדרדרותו של בני היישר אל שאול תחתיות!! ומה עם מצות תוכחה, ומצות חינוך הבנים שאנו מחויבים? - זעקה האשה בקול מלא צער ועגמת נפש ומרירות.

לאחר התבוננות רבה, ובדיקת כל הנסיבות והגורמים הרבים שבמקרה מיוחד זה, אמרתי לה לאותה אמא כך: לבינתיים יותר טוב תעשי, שלא תאמרי ולא תדברי עם הילד ולא כלום! בעת כזו שבמקרה זה, יש לקיים בו מאמר חכמינו ז"ל (יבמות דף סה ע"ב): "כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע, כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע"... לעת עתה עדיף וחכם יותר שלא לדבר עם הבחור בנושא הזה כלום, לא טוב ולא רע.

אולם זאת עשי: תקבלי על עצמך להוסיף תוספת שבת קודש כמחצית השעה לפני הזמן המקובל, ותדליקי נרות שבת קודש בחצי שעה קודם. ולאחר ההדלקה תעמדי להתפלל ולהתחנן אצל הנרות הקדושות בדמעות שליש לפני מלך יושב על כסא רחמים, שיחוס וירחם על נשמתו התועה והסבוכה של בנך, שתפסוה זרים ויבלעוה לגיונות, ונשבתה בידי כוחות הסטרא אחרא, אולי יחוס יושב מעונה הרוצה בתשובה, להטות לבבו למוטב. [ותמכתי יתדותי בעצה זו, ונתליתי באילן גדול ענק שבענקים, הלא הוא רבינו המגן אברהם זצוקלל"ה, שפסק בשולחן ערוך אורח חיים (סימן רס"ג ס"ק יא) וזל"ק: "ראוי שתתפלל האשה בשעת הדלקה, שיתן לה הקב"ה בנים זכרים מאירים בתורה (מטה משה בשם רבינו בחיי פרשת יתרו)", עכל"ק. וכן נוהגות בנות ישראל כשרות מדורות עולם, לשפוך לבבן בהדי שכינתא קדישתא הבאה בשבתא מלכתא אצל הנרות הקדושות והטהורות, להצלחת הילדים בכל עניינם, כנודע ומפורסם. ואין כאן המקום להאריך בגודל עת רצון נעלה ונפלאה זו].

והנה, אם יראה הבן יקיר בתפילותייך המרובות, וישאלך על כך, מדוע הנך בוכייה כל כך? - אל תעני ואל תסבירי לו כלום, רק תאמרי לו: "אתה מבין לבד"...

האמא המסורה שמעה וקבלה, וניגשה לבצע את הכל בדיוק כראוי. במשך השבוע, לא יאומן כי יסופר, לא דיברה עם בנה מטוב ועד רע. הגישה לפניו את ארוחותיו כרצונו, כיבסה לו את בגדיו, סידרה וניקתה את חדרו, הכל כאילו כרגיל... אך בהגיע ערב שבת קודש, ביקשה האם מבתה מבעוד מועד, לסיים מוקדם את כל הכנות השבת, שברצונה להקדים מעט את הדלקת הנרות. ואכן כמחצית השעה לפני הזמן הדליקה את נרותיה בדחילו ורחימו, כשכל ליבה פנימה עולה על גדותיו בלהט אש קודש, ואז... לפתע פתאום פרצה בבכי תמרורים עז שאין כמוהו, היא בכתה ובכתה בכי קורע לב מאין הפוגות! את כל מה שהיה מונח על לוח ליבה - לב חם של אמא - מזה תקופה ארוכה, פרקה ושפכה בבכיה ותחנונים לפני כסא הכבוד, בפרץ דמעות אדיר! הבכי שלה זעזע את אמות הסיפין לעילא ולתתא. לאחר כחצי שעה משסיימה את

בכיותיה ותפילותיה, ניגבה חרש את דמעותיה, וניגשה לערוך ולהכין כמה דברים שחסרו בשולחן השבת.

והנה לא עברו דקות מספר, ובנה הבחור הגדול עלם חמודותיה (שכמובן לא הלך לבית הכנסת... רק נשאר בחדרו עסוק בענייניו), ניגש אליה בדאגה ושאל אותה: "מאמע לעבין! מדוע בכית כל כך בהדלקת הנרות? מה קרה?" - האמא התחמקה בחכמה מן השאלה כמדובר, רק הפטירה לעומתו, תוך שהיא חוזרת לעיסוקיה: "אתה מבין לבד"... ועזבה את הנושא.

הבכי הנורא הזה נגע מאד לליבו של הבחור, אך היצר הרע התקיף שלו כמובן לא ויתר כל כך מהר... המלך זקן וכסיל הזה לא נתן לבכי אחד של חצי שעה להרוס לו עבודה קשה ומפרכת של שנים... והוא חשב לעצמו: 'זו היא התרגשות מובנת... אין כאן משהו מיוחד... זה בטח יחלוף... מהר מאד היא תשלים עם המצב, ותבין שזהו הבן שלה, וזו בחירתו... ולא ניתן כבר להחזיר את הגלגל אחורה'...

ברם להפתעת לב הבחור, המראה הנורא הוד הזה, החל חוזר על עצמו מדי שבוע בשבוע. במשך כל השבוע לא דיברו ההורים כלום על נפש הילד מטוב ועד רע, הוא כבר שמח לתומו שהנה סוף-סוף הם כבר החלו להשלים עם המצב, ועתה יכול הוא לתת דרור לנפשו בשקט ובמנוחה... וגם להישאר עימם בבית. הוא פחד מאד שיזרקוהו מן הבית, וכמובן לא רצה להפסיד את פינתו בבית החם והאוהב... שם הגישו לפניו הכל בכל מכל כל כמו נסיך בן מלך... אבל בהגיע ערב שבת קודש, שוב הדליקה האם את הנרות חצי שעה מוקדם יותר, ושוב בכתה ובכתה בכי קורע לבבות, ושפכה את נפשה לפני השם יתברך לרחם על נפש בנה.

כך חזר הדבר על עצמו ונשנה מדי שבוע בשבוע, כשהאם אינה מסכימה בשום אופן לפתח עמו שום שיחה על הנושא, רק אמרה לו: "אתה כבר מבין בעצמך"...

כך מצא הבחור את עצמו נקרע בין כל ימות השבוע, ליום השבת קודש. כאשר מצד אחד רווח לו מאד בימי השבוע - כל הוויכוחים הארוכים נדמו, התוכחות וההעלבות, ההצקות והאיומים, כולם פסקו בבת אחת, וכבר היה אולי נדמה, שהנה בחירתו התקבלה והכל מסכימים עם דרכו החדשה. אך פתאום בהגיע עת הדלקת נרות שבת קודש, התחוור לו שאין הדברים פשוטים ומוסכמים כלל וכלל... כל השבוע פשוט מבליגים ושותקים, אבל בעומק הלב פנימה, התמונה שונה לגמרי...

לא עברה תקופה של כמה שבועות, ושוב התקשרה אלי האמא, והפעם בשמחה עצומה, וכשהיא כולה נפעמת ונרגשת סיפרה שאכן קרה הנס הגדול, והמהפך המיוחל התחולל בנפש הבחור. הוא פשוט לא היה מסוגל לעמוד בבכיות הללו, ראה והתבונן והפנים עד כמה דרכו האווילית כואבת ומכאיבה, והחליט יום אחד להפוך את בחירתו ולשנות דרכו לטובה! הוא החל לשמור שבת קודש, ולקבוע עתים לתורה, וחזר בהתלהבות וברצון חזק לצור מחצבתו בקודש, עד שנעשה לבחור ירא שמים ותלמיד חכם. לא יאומן כי יסופר.

(הובא ב'פניני בית לוי' חיי שרה תשע"ח)

יומא דהילולא

"אמרתי לו: רבי! זה לא תכל'ס. אתה קורע את הגרון, 'שורף' זמן, ולראש שלי זה ממילא לא נכנס. גם אם נלמד עוד שנתיים, תלמיד-חכם כבר לא ייצא ממני!... שנינו שתקנו, ואני התחלתי לבכות..."

"רב פרידא של דורנו" - סיפור מרטיט ליומא דהילולא של האדמו"ר רבי יענקל'ה מפשעווארסק זצ"ל, כ"ז בחשוון

לפני זמן קצר הסתלק מעמנו בחטף "יהודי של פעם", הרב החסיד רבי שאול ב"ר אהרן בעער זכרונו לברכה. לפני כשלוש וחצי שנים, בעת-רצון, חשף את סיפור חייו באוזני ידיד שפגש בשכונת 'שערי-חסד'. הסיפור אמנם לא ארך שמונים שנה - כמנין שנות חייו - אך במסגרת מצומצמת זו נוכל להביא רק סיפור מוגדר אך בעל מסר מהדהד!

הדברים נרשמו בשעתו - לפי בקשתו האישית של רבי שאול - ע"י ר' יוסף וינברג, והם מובאים כאן בדיוק-מרבי, אם כי בקיצור נמרץ ובשינויי עריכה מינימליים. יהי רצון שתהיה ההתעוררות לעילוי נשמתו הטהורה!

נולדתי כשלוש שנים לפני פרוץ מלחמת העולם השניה. [בשנת 1939 למניינם] נזרקנו מפולין. נשלחנו לסיביר למשך שנה וחצי, ובהמשך שהינו באוזבקיסטן עוד ארבע וחצי שנים. המלחמה הסתיימה וחזרנו לקראקא, פולין. חיינו שם שלוש שנים, ואז הגיע לשם האדמו"ר רבי איציק'ל מפשעווארסק זצ"ל.

אבא שלי הגיע ממשפחה בה היו לפני המלחמה 70 נפש, והוא נותר לבד, שבור ורצוץ. אני הייתי בן יחיד, ילד בן 10. רבי איציק'ל הפך להיות אבא של אבא שלי. מקראקא עקרנו לפריז, גם רבי איציק'ל עבר לשם. בפריז הסתובבתי בחוסר מעש - ואני כבר הייתי אחרי בר-מצוה. ביקש רבי איציק'ל מחתנו רבי יענקל'ה שילמד איתי תורה.

רבי יענקל'ה התחיל ללמוד אתי, אך מיד ראה שעשה "מקח

טעות". לא בגלל שלא למדתי, אלא בגלל שהיה לי "אַשׁוֶוערֶר קָאפּ - פַּארשׁטָאפּט אִינגַאנצָן". איך מתרגמים את זה לעברית? - ראש כבד. סתום לגמרי. אבל לרבי יענקל'ה היה המון סבלנות. למרות זאת, הצליח להחדיר לי את הלימוד "אזוֹי וִוי אַרבֶּעס אִין וַואנט" [כמו שחומוס נדבק לקיר, פתגם באידיש שבא לתאר שני דברים שלא מתחברים יחדיו]. הוא הסביר לי שוב ושוב, אבל הראש לא תפס. עד כדי כך הגיע המצב שהשכנים התקשו להירדם, מחמת שהוא כל כך התאמץ והרים את קולו לנסות להסביר לי שוב ושוב, ושוב...

התביישתי. הוא התאמץ שעה. שעה וחצי. שעתיים. ולי לא נכנס כלום לראש. אמרתי לו: רבי! זה לא תכל'ס, אתה קורע את הגרון, "שורף" שעה ומחצה בה אינך לומד כלום - ולראש שלי זה בין כה וכה לא נכנס. גם אם נלמד עוד שנה או שנתיים, תלמיד-חכם כבר לא יצא ממני. אולי אדע כמה דפי גמרא... אז אהיה סנדלר או חייט. אהיה שומר שבת. ומה שיהיה - יהיה!

בתגובה הוריד את ראשו למשך כמה דקות. הדקות השקטות היו ארוכות. ארוכות מאוד. עכשיו הרגשתי עוד יותר רע. חשבתי לעצמי: הרי הוא "קורע את עצמו" כדי ללמוד אתי, ואני פתאום זורק לו את ה"גט" ישר לתוך הפרצוף! שנינו שתקנו ואני התחלתי לבכות.

רבי יענקל'ה הרים את ראשו. וכשרבי שאול משחזר זאת - כמעט 65 שנה אחרֵי - גרונו נשנק מדמעות. וכך אמר לי: חלילה! חלילה! אמשיך ללמוד אתך. נלמד עוד ועוד ובסוף תגדל 'קַאטשקֶ עלֶע' (ברווזון, ביטוי-חיבה באידיש). תוכל ללכת. תוכל לרוץ. תוכל לשחות. תוכל לעשות הכל - גם אם לא בשלימות. אבל להתפלל ולשיר תוכל יותר ממני!

המשפט האחרון נסך בי עידוד, החדיר בי אוויר צח, אז שאלתי: האם גם ללמוד אוכל יותר ממך?! הוא דפק על השולחן ואמר: "אם תכניס כל-כך הרבה כח כפי שאני הכנסתי - תוכל גם ללמוד יותר ממני! רק צריך לרצות!"

ראיתי שזו לא בדיחה. הרגשתי שאני מצוי בעיצומו של רגע נדיר של השראת השכינה. פשוט חדר לי חשמל דרך הגוף! הוא המשיך ללמוד איתי. ומאז - הראש נפתח לי קצת. התחלתי להבין את הגמרא. את הרש"י וגם את התוספות! זה מה שגרם לי להיות אדוק לרבי - רבי יענקל'ה. גם לאחר נישואַי המשכתי ללכת לשיעורים שלו"...

עד כאן מה שסיפר רבי שאול על עצמו, ואנו נוסיף ונספר עליו: עד אחרית ימיו היתה הנאתו נעוצה בלומד'עס ישיבתית. פעמים רבות מסר שיעורים בכוללים חשובים - אותם החזיק בממונו - כאשר היה מניח בפני הלומדים חקירות וסתירות מרתקות ומנתח זאת יחד עמם. הוא היה מקדים לפני התפילה, ומאזין לסוף שיעור הדף-היומי ב'קהל חסידים' אשר בשערי-חסד. תמיד היה לו מה להוסיף ולהתפלפל! בכל שמחה משפחתית כשהיה אומר דרשות, הן היו בחזקת "חבורות". לא פעם היה "זורק" סברות חזקות, שאחר כך מצאת שכיוון בהם לגדולי האחרונים, לרבי עקיבא אייגר, ל'קצות', ל'נתיבות' ולאחרים! אף הוא אמר על עצמו, שכשלא חש בטוב, והיה שוקע בלימוד, מיד היה חוזר לעצמו!

מי היה מאמין שאל כל זאת הגיע בזכות "רב פרידא" של דורנו (רב פרידא לימד את תלמידו 400 פעם ועוד 400 פעם כמובא בגמרא בעירובין נד:), שלא התייאש וניסה שוב ושוב ושוב לפתוח את ראשו של הבחור הצעיר - עד שהצליח!

(איש לרעהו חיי שרה תשע"ח)

* דף היומי בבלי
* דף היומי בהלכה
* וארט או סיפור לפרשת השבוע
* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'
* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' **4992*** או **077-2222-666**

להתקשר לתורה
מסביב לשעון

24 שעות ביממה

חדש בקו השיעורים

כל העדכונים וכל המידע על סיומי הש"ס של 'דרשו' עכשיו בעברית ובאידיש

שלוחה 2-6/1

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש
שלוחה 2/3-4

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה
שלוחה 7

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
שלוחה 3

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: **4992*** או **077-2222-666**

info@dirshu.co.il | 02-560-9000 | יום שני כ"ז חשון תש"פ | יו"ל ע"י 'דרשו' - קרן עולמית לחיזוק ועידוד לימוד התורה

הדף היומי בהלכה

האם מותר לאכול בערב פסח אחר חצות תערובת שיש בה חמץ?

כפי שלמדנו, חכמינו ז"ל החמירו באיסור חמץ בפסח, שכאשר הוא מתערב בדבר היתר, התערובת נאסרת באכילה אף כאשר מדובר ב'משהו' חמץ, שאינו נותן טעם בתערובת.

אולם, לא החמירו חכמים כן אלא בפסח עצמו, אבל בערב פסח לאחר חצות, למרות שאיסור ההנאה מחמץ בשעה זו הוא מדאורייתא - לא החמירו חכמים בו חכמים כשהוא בתערובת, אלא דין התערובת כמו בשאר האיסורים, כלומר, פעמים שהאיסור בטל ברוב, ופעמים שהוא בטל רק בשישים, דהיינו כשכמות ההיתר היא פי שישים מכמות האיסור.

ו'בנותן טעם לפגם', כגון כלי שבישלו בו חמץ, ולאחר יותר מעשרים וארבע שעות בישלו בו מאכל אחר, וטעם החמץ הבלוע בכלי ויוצא בעת הבישול נחשב כטעם 'פגום' - התערובת מותרת אף כשכמות ההיתר אינה פי שישים מכמות האיסור.

ויש שהחמירו גם בערב פסח באיסור 'משהו' חמץ, ואף ב'נותן טעם לפגם'.

[שו"ע תמז, ב, ומשנ"ב טו-יז; ביאורים ומוספים דרשו, 25]

הדף היומי בהלכה

כיצד יתכן שמאכל מסוים מותר באכילה בפסח של שנה זו משום שבפסח של השנה הבאה יֵאסר החמץ באכילה?

בהמשך לאמור: הסיבה שלא החמירו חכמים באיסור החמץ בערב פסח שיאסור תערובת ב'משהו', היא משום שאין עונש 'כרת' על אכילתו בשעה זו.

ולמרות שהחמץ עתיד להיות מותר לאחר הפסח - ו'דבר שיש לו מתירין' אינו בטֵל בתערובת של 'מין במינו' - אין החמץ נחשב לדבר שיש לו מתירים, מאחר ובפסח של שנה הבאה ישוב לאיסורו, ולכן הוא בטֵל. (אולם, יש אומרים שחמץ נחשב לדבר שיש לו מתירים, ויש מקרים שבהם צירפו הפוסקים דעה זו לחומרא).

ברם, אין לערב חמץ בתערובת לפני הפסח על מנת לאוכלו בזמן האיסור, ואם עבר ועירב - אם החמץ מהווה מרכיב עיקרי וחשוב ותערובת, חובה לבערו; ואם לא ביערו, הריהו אסור בהנאה אף לאחר הפסח.

ובנוגע לדינה של התערובת בימי הפסח כאשר לא עירבו את החמץ על מנת לאוכלו בפסח, ראה במקורות.

[שו"ע תמז, ב, משנ"ב טו, שעה"צ י-יא (וראה שם, יד), וביה"ל חמץ; ביאורים ומוספים דרשו, 24 ו-31, וראה שם, 29-30]

הדף היומי בהלכה

חמץ 'נוקשה' - האם הוא אוסר תערובת ב'משהו'?

כאמור, חמץ בערב פסח לאחר חצות, לא החמירו בו חכמים שיאסור תערובת ב'משהו', מאחר ואין על אכילתו עונש כרת.

ונחלקו הפוסקים בנוגע לחמץ 'נוקשה' - דהיינו חמץ שתהליך חימוצו לא הושלם, או שמלכתחילה לא היה ראוי לגמרי לאכילה, וכיוצא בו, (ראה במקורות) - אשר אין על אכילתו עונש כרת, ולהלכה נוקטים שאף אינו אסור כלל מדאורייתא, אלא מדרבנן:

יש אומרים שאם התערב 'משהו' ממנו בדבר אחר בפסח, לא חילקו חכמים בתקנת איסור 'משהו' בחמץ, והחמירו אף בו שיאסור את התערובת; אבל אין חובה לבער תערובת זו.

ויש אומרים שלא החמירו בו, ודינו לענין 'ביטול' כשאר האיסורים. ובשעת הדחק, ניתן להקל.

מאידך, ביום שמיני של פסח בחוץ לארץ - לכל הדעות, אף שאיסור החמץ בו הוא רק מדרבנן, הריהו אוסר תערובת ב'משהו'.

[משנ"ב תמז, טו; ביאורים ומוספים דרשו, 26-27; וראה משנ"ב תמב, ב; וראה עוד ביאורים ומוספים דרשו שם, 17]

אתמול למדנו

* צלייה של דבר היתר יחד עם דבר איסור, בו זמנית, בתנור אחד, ובאחד מהם יש שומן, כאשר שניהם מגולים - אסורה לכתחילה, אך בדיעבד, אם מדובר במאכלים שאינם חריפים, מותר לאכול את דבר ההיתר. ואם אחד מהם מכוסה, או שמדובר בתנור גדול ופתוח, מותרת הצלייה לכתחילה. ובישול בשני כלים בתנור אחד, שבאחד דבר היתר, ובשני דבר דבר איסור - מותר לכתחילה.

* נחלקו הפוסקים האם באופן שבו אסור לצלות איסור אחֵר יחד עם דבר היתר, אסור הדבר בחמץ אף בדיעבד. ולהלכה, במקרה של הפסד כספי גדול, וכיוצא בו, או במקרה שיש צד הלכתי נוסף להקל - ניתן להקל.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

"חֲזָקָה שליח עושה שליחותו" - בנוגע לאילו דינים אמורה 'חזקה' זו?

חכמינו ז"ל אמרו: "חֲזָקָה, שליח עושה שליחותו"; דהיינו, אדם שקיבל על עצמו שליחות לעשיית מעשה כלשהו, יש להניח כי ביצע את שליחותו. וכגון, מי שביקש מחבירו להניח עבורו את המזון של 'עירוב תחומין' במקומו, וחבירו ניאות לכך (בהסכמה מפורשת, ולא בהסכמה שבשתיקה), הריהו רשאי לסמוך על העירוב אף אם לא ראה שחבירו עשה זאת.

ונחלקו הפוסקים: לדעת השולחן ערוך, ניתן לסמוך על חזקה זו רק בנוגע לאיסורים דרבנן; ולדעת הרמ"א, בשליחות שבמידה ולא בוצעה ייכשל המשלח באיסור - וכגון ששלח את חבירו להפריש תרומה מפירות טבל, ואילו לא יפריש, והמשלח יסבור שהפריש, ייכשל המשלֵח באיסור טבל - ניתן לסמוך על החזקה אף בנוגע לאיסורים דאורייתא.

וכאשר ידוע שהשליח ביצע את שליחותו, אלא שספק בידינו שמא שינה ממה שהצטווה לעשות - לכל הדעות, אף בנוגע לדינים דאורייתא יש להניח שהשליח לא שינה ממה שנאמר לו לעשות.

[משנ"ב תט, מט-נ, ושעה"צ מד-מה]

הלוח היומי

כ"ז בחשון | רבי דוד ב"ר אריה לייב זצ"ל, אב"ד לידא, מגנצא ואמסטרדם. בעל עיר דוד, עיר מקלט ושרביט הזהב

לשיטת רבי אליעזר, ביום זה בשנת אלף תרנ"ח, יבשה הארץ אחר המבול בשנת שש מאות ואחת לחיי נח.
יום זה הוא יו"ט במגילת תענית, על ששבה הסולת לעלות על המזבח, מפני שהיו צדוקים אוכלים מנחת בהמה.. עד שהוכיחם רבן יוחנן בן זכאי..

יארצייט:

תנ"ז: רבי דוד ב"ר אריה לייב זצ"ל, אב"ד לידא, מגנצא ואמסטרדם. בעל עיר דוד, עיר מקלט ושרביט הזהב.
תפ"ב: רבי משה יקותיאל ב"ר אביגדור קויפמן כ"ץ זצ"ל, בעל לחם הפנים.
תרצ"א: רבי לייבוש מרדכי ב"ר משה זצ"ל, משינאווא.
תש"א: רבי דוד ב"ר שלום יוסף פרידמן הי"ד, האדמו"ר משפיקוב ורבה של פלוישט.
תשמ"ד: רבי מנחם מנדל ב"ר יצחק פרץ כשר זצ"ל, ר"י שפת אמת ובעל תורה שלמה, שו"ת דברי מנחם ועוד ספרים רבים.
תשנ"ט: רבי יעקב ב"ר דוד יצחק לייזער מאנטוורפן זצ"ל, האדמו"ר מפשעווארסק ובעל זכות אבות ועוד.
תשע"ב: רבי מנחם מנדל ב"ר בנימין מנדלזון זצ"ל, רבה של קוממיות, מייסד "תורה ויהדות לעם" ונשיא קרן השביעית.

מישהו סיפר לי על מעשה לא ראוי שעשה פלוני הקרוב ללבי, ויש לי השפעה עליו ואני חפץ להוכיחו. אולם - הרי אסור לי כלל להאמין לדברים?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

כיצד עלינו לנהוג, כאשר מישהו מספר לנו על מעשה לא ראוי שעשה פלוני הקרוב ללבנו ויש לנו השפעה עליו. אנו חפצים להוכיחו על המעשה הזה, אולם - הרי אסור לנו כלל להאמין לדברים?

בנושא זה עוסק ה'חפץ חיים' בהלכות הנלמדות היום (כלל ז' מהלכות לשון הרע סעיפים א'-ב'). וכך הוא כותב: "איסור קבלת לשון הרע הוא, אפילו אם המספר מספר את הדברים בפרסום לפני כמה אנשים" [- דהיינו, שאז יש לכאורה מקום לסבור שהדבר אמת], אף על פי כן אין להחליט מחמת זה שהדבר אמת, רק יש להשומעים לחוש לזה ולחקור את הדבר, ואם יתברר להם שהדבר אמת, יוכיחוהו על זה".

בביאורים ומוספים מציינים על דברי ה'חפץ חיים' כאן, מספר נקודות למעשה:

א) אם המספר לא סיפר זאת בפני שלושה, אלא רק לאדם אחד או שניים, כתב החפץ חיים לקמן (לשון הרע כלל י באמ"ח ס"ק כד) ולעיל (כלל ו באמ"ח ס"ק ד) שהשומעים אף אינם מחויבים לחקור אם דברי הגנאי הם אמת כדי להוכיחו על זה, אלא יחזיקו את הדבר כמעט קרוב לודאי שהוא שקר. כי אם היה הדבר אמת, לא היה אומר דבריו בסתר אלא בפרסום בפני שלושה [כדי שיגיעו הדברים לאוזני אותו אדם ויתקן את מעשיו]. אך הוסיף החפץ חיים (כלל ו שם וכלל ד ס"ק כו), שמכל מקום אם לב השומעים נוטה קצת שהדבר אמת, יש להם להוכיחו [אף שהמספר לא אמר זאת בפני שלושה]

ב) כל ההיתר לחקור ולברר אם הדבר אמת, הוא רק אם יש תועלת בבירור הענין, וכמו שסיים כאן - שאם יתברר שהוא אמת יוכיחוהו על זה. אבל אם אין בכך שום תועלת, אסור לברר ולחקור אם דברי הגנאי נכונים. וכן כתב לקמן (רכילות כלל ו באמ"ח ס"ק ב) לענין רכילות, שאם סיפרו לו שפלוני דיבר אודותיו, והדבר אינו נוגע לו על להבא, אסור לו לחקור אצל אנשים מה דיבר פלוני אודותיו, כי בודאי יכשל על ידי זה בכמה איסורים, ובפרט באיסור 'לפני עור' שמכשיל הוא בכך את המשיב לו באיסור רכילות.

ג) כל עוד לא הוברר לשומעים שהדבר אמת, יש שדייקו (רגשי חיים) מלשון החפץ חיים כאן שאין חיוב להוכיחו מחמת הספק, והוסיפו (שם), שלעיל (כלל ד באמ"ח ס"ק טז וס"ק כד) הסתפק הח"ח בזה האם על סמך מה ששמעו מהמספר שפלוני חטא חייבים להוכיחו או לא. ועל כל פנים במקום שנראה לשומעים שהדברים הם נכונים, מבואר (שם ס"ק כד) שעליהם להוכיחו.

החיים שלנו ושל כל משפחתנו תלויים בזה!

המגיד ממעזריטש רמז על הפסוק "ובאת אל התבה אתה ובניך ואשתך" (בראשית ו, יח) **שיהיה כוונת האדם שכל החיות שלו ושל אשתו ובניו תלויים בתיבה - היינו בדיבורים ובתיבות של התפילה.**

(תורת המגיד - נח)

נשתדל לגשת לתפילה מתוך הכרה והבנה שכל חיותנו וצרכינו תלויים בכח התפילה